

Відгук
офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора Захаріної Євгенії Анатоліївни
на дисертаційну роботу Марамухи Наталії Петрівни на тему: «Формування
компетентностей з надання долікарської медичної допомоги у майбутніх
бакалаврів фізичної культури і спорту», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

1. Актуальність теми дисертації

Дисертаційна робота Марамухи Наталії Петрівни присвячена важливій і актуальній проблемі сучасної педагогічної науки – формуванню компетентностей з надання долікарської медичної допомоги у майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту. У цьому контексті важливою є інтеграція знань та навичок з надання домедичної допомоги у систему професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту.

У сучасних умовах, коли підвищується увага до безпеки у спорті, зростають ризики травматизму, а рухова активність набуває дедалі більшого поширення серед населення, підготовка фахівців, здатних оперативно й ефективно надавати долікарську допомогу, стає надзвичайно актуальною.

Державний стандарт освіти визначає здатність надавати долікарську медичну допомогу як важливий програмний результат навчання бакалаврів фізичної культури і спорту. Однак, як зазначає авторка, практика освітнього процесу демонструє недостатню увагу до специфіки цієї підготовки. У цьому контексті робота Марамухи Н. П. заповнює наявні прогалини, пропонуючи науково обґрунтовані педагогічні умови, структурно-логічну схему та методичне забезпечення для формування таких компетентностей.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Важливо відзначити, що дисертація є складником науково-дослідницької роботи кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту Запорізького національного університету «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури, спорту і туризму» (державний реєстраційний номер 0122U02047). Тему дисертації затверджено протоколом № 6 від 23.12.2021.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій

Дисертаційне дослідження має чітко визначену структуру, яка включає вступ, три основні розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. У роботі комплексно розглянуто теоретичні засади, практичний аспект підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту з надання долікарської медичної допомоги, а також експериментально перевірено ефективність запропонованої методики такої підготовки.

Дисертантка на належному науковому рівні обґрунтувала вибір теми і її актуальність. Аналіз наукового апарату дослідження, представленого у вступі, дає змогу зробити висновок щодо методологічної обґрунтованості, виваженості та органічного взаємозв'язку мети, завдань, об'єкту, предмету, методологічних основ, а також обраних методів дослідження.

Про належний ступінь обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, свідчить аналіз основного тексту роботи, який показав, що більшість наукових положень авторки, які виносяться на захист, підкріплені вагомими науковими аргументами. При цьому ці положення є новими або суттєво уточненими порівняно з попередніми здобутками в галузі теорії і методики професійної освіти.

У першому розділі авторкою здійснено аналіз теоретичних засад формування компетентностей у галузі надання долікарської допомоги. Зокрема, нею особливості професійної діяльності і підготовки майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту; визначено наукові витoki ключових понять дослідження і здійснено їхній дефінітивний аналіз; узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до надання долікарської медичної допомоги.

У ході аналізу наукових джерел дисертанткою розкрито зміст і сутність понять: «бакалавр фізичної культури і спорту», «компетентності», «домедична допомога», «перша допомога», «долікарська медична допомога».

На основі уточнення сутності цих термінів, авторка визначає зміст понятійного конструкту «формування у майбутніх бакалаврів фізичної

культури і спорту компетентностей з надання долікарської медичної допомоги» яким позначає організований вплив педагогічних факторів, спрямований на набуття ними динамічних комбінацій знань, умінь, навичок і особистих якостей, що визначають здатність успішно діяти у ситуаціях професійній діяльності, пов'язаних із загрозою життю та здоров'ю осіб, залучених до занять спортом або руховою активністю.

Також у першому розділі висвітлені основні тренди вітчизняної освіти в аспекті підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту до дій при виникненні невідкладних станів у спортсменів, здобувачів освіти або споживачів фізкультурних послуг.

У другому розділі авторка обґрунтовує важливість застосування соціально-когнітивної теорії А. Бандури, положень М. Бернштейна про формування рухових навичок та концепції довіреної професійної активності.

Спираючись на визначене теоретичне підґрунтя, авторкою розроблено принципи, педагогічні умови формування компетентностей з надання долікарської медичної допомоги. Авторські підходи відображені в структурно-логічній схемі відповідного освітнього процесу. При створенні цієї схеми авторка використовує модульний підхід, у рамках якого зміст дисциплін адаптується до потреб конкретних видів спорту та травматичних ризиків.

Авторка розкриває послідовність і зміст етапів формування компетенцій з надання долікарської медичної допомоги. Ці етапи (теоретичний, практичний і прикладний) відрізняються між собою, перш за все, освітніми завданнями.

Перший, теоретичний етап спрямований на формування базових знань з надання домедичної допомоги у найбільш типових ситуаціях. Його зміст асоційований із дисципліною «Долікарська допомога у невідкладних станах». На другому, практичному, етапі відбувається засвоєння змісту модулів практичних спортивних дисциплін, які спрямовані на формування навичок надання долікарської медичної допомоги при найбільш розповсюджених травмах і невідкладних станах у тому, чи іншому виді спорту. Третій,

прикладний, етап асоціюється із неформальною освітою, а також виробничою практикою у закладах фізичної культури і спорту. Завданням цього етапу є включення здобувачів освіти до реальної практики організації долікарської медичної допомоги

Третій розділ присвячено експериментальній перевірці ефективності розробленої методики.

У розділі описано систему оцінювання сформованості у майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту компетентностей з надання долікарської медичної допомоги у професійній діяльності, яка інтегрує: критерії та показники; стандартизовані засоби оцінювання; характеристики типологічних груп, що відповідають високому, середньому та низькому рівням готовності до надання долікарської медичної допомоги за кожним з визначених критеріїв.

У третьому розділі висвітлено особливості освітнього процесу в експериментальному виші. Розкрито зміст лекційних, практичних, і лабораторних занять.

Використання діагностичних інструментів, таких як тестування, експертне оцінювання та ситуаційні завдання, підтверджує достовірність отриманих результатів. Позитивний ефект від запровадження авторських інновацій в освітній процес підтверджено за допомогою критерію Манна-Уїтні. Додатково, відмінності у сформованості компетентностей з надання долікарської медичної допомоги унаочнені у графічному форматі.

Достовірність наукових фактів, наведених цьому розділі, а також релевантність використаних інструментів збору емпіричних даних, не викликає сумнівів.

Загалом, розділи дисертації узгоджені між собою, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження.

Основні наукові положення й результати дослідження відображено в 12 працях, з них: 1 – розділ у монографії, 6 – статті в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в науковому журналі, 4 – матеріали

конференцій. Основні положення та висновки дослідження доповідались та обговорювались на достатній кількості науково-практичних конференцій.

4. Наукова новизна та теоретична значущість.

Дисертаційна робота Н.П. Марамухи містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати, у своїй сукупності, розв'язують актуальну наукову проблему.

Наукова новизна роботи проявляється у комплексному підході до проблеми, розробці структурно-логічної схеми освітнього процесу та обґрунтуванні педагогічних умов.

До основних здобутків дослідження належить те, що вперше були здійснені:

- теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування компетентностей із надання долікарської допомоги у майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту;
- розробка структурно-логічної схеми освітнього процесу орієнтованого на нормативно затверджені порядки надання медичної допомоги особам при невідкладних станах;
- визначення критеріїв оцінювання рівня готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до надання долікарської медичної допомоги в умовах спортивної діяльності та рухової активності.

Дисертація демонструє новий підхід до організації навчання майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до надання долікарської медичної допомоги з урахуванням специфіки різних видів спорту.

5. Практичне значення одержаних результатів

Результати дослідження мають високу практичну значущість. Запропоновані методичні рекомендації можуть бути використані у закладах вищої освіти для вдосконалення навчального процесу за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт». Включення змістових модулів із надання долікарської допомоги в освітні програми сприятиме підвищенню професійної готовності випускників.

6. Недоліки та побажання до дисертації

Відзначаючи високий науковий потенціал рецензованого дослідження та оцінюючи наукове й практичне значення отриманих результатів загалом позитивно, вважаємо за необхідне відмітити певні дискусійні положення та висловити окремі побажання.

1. У науковому дискурсі дисертації присутні декілька близьких за змістом термінів, якими позначають дії з надання допомоги потерпілим при невідкладних станах, зокрема це поняття «домедична допомога», «перша допомога», «долікарська медична допомога», «невідкладна допомога» та ін. Вважаємо, що робота значно виграла б у разі зіставлення змісту цих понять і представлення результатів аналізу в наочній (табличній або графічній) формі.

2. У роботі представлено результати аналізу навчальних програм і си́лабусів дисциплін, спрямованих на навчання майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту наданню долікарської медичної допомоги. Нажаль, при цьому майже не приділено увагу аналізу програм аналогічних дисциплін закордонних вишів.

3. Вважаємо, що було б доцільно у роботі більш повно представити зміст модулів практичних дисциплін, спрямованих на навчання майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту наданню долікарської медичної допомоги в контексті конкретних видів спорту.

4. В роботі недостатньо висвітлено використання сучасних методів симуляційного навчання, таких як VR, AR чи манекени з реалістичним моделюванням травм і станів.

5. У роботі виявлені незначні недоліки технічного та мовно-стилістичного характеру.

Проте, висловлені зауваження не знижують цінності дослідження, мають дискусійний характер, а тому не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

сор

Євгенія ЗАХАРІНА

ЗАСВІДЧУЮ

ВЧЕННИЙ СЕКРЕТАР

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

"ЗАПОРІЖКА ПОЛІТЕХНІКА"

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Запорізька політехніка"
Акредитаційний код 070702070

[Signature]